

ТАҒАРДАҒЫ ҚАЗАЛЫ

№58
(2436)
Сенбі
1 тамыз
2026 жыл
Газет
2003 жылдың
5 қаңтарынан
шығады

Аймақтық
ақпараттық-
танымдық
басылым

ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫНА ТАРАЙТЫН ГАЗЕТ

ТӨРТ АУЫЛ КӨГІЛДІР ОТЫНҒА БІР МЕЗГІЛДЕ ҚОСЫЛАДЫ

Б и ы л Президентіміздің, Үкіметтің және аймақ басшысының қолдауымен республикалық бюджеттен жалпы көлемі 680 млн. теңге қаржы бөлініп, Қазалы ауданындағы Жанқожа батыр, Бекарыстан би, «Майдакөл», Ү.Түктібаев ауылдарына орамшілік газ желілерін жүргізу жұмыстары басталған болатын.

Аудан әкімі Алмасбек Есмаханов елді мекендердегі орамшілік газ желілерін жүргізу жұмыстарының сапасын бақылап, мердігер мекемелердің жауапты өкілдерімен және ауыл тұрғындарымен кездесті.

Кездесуде аудан әкімі Президентіміздің, облыс әкімінің қолдауымен жүзеге асып жатқан бір мезетте 4 ауылға газ жүргізу жұмыстары бұл ауқымды жобалардың бірі екендігін айтып, мердігер мекемелерге құрылыс жұмыстарының сапалы әрі мерзімінде аяқталуы басты талап екенін ескертті. Сондай-ақ, ауылдарды көгілдір отынмен қамту жұмыстарын

күзге дейін толықтай аяқтап, күзде 4 елді мекенді бір мезетте газға қосу жоспарланып отырғандығын жеткізді.

Алдағы уақытта аталған 4 ауыл толықтай көгілдір отынға қосылғаннан кейін 1300-ге жуық тұрғын үй мен 25 әлеуметтік нысан табиғи газбен қамтылып, 7000-нан астам тұрғын көгілдір отынның игілігін көрмек.

Сонымен қатар, кәсіпкерлік нысандар табиғи газға қосылатын болады.

Аудан басшысы ауыл әкімдеріне мердігерлермен

отынға қосылғаннан кейін ауданда тұрғындарды газбен қамту көрсеткішін 86,3 пайызға жеткізу жоспарланып отыр.

Бұдан бөлек, Қазалы ауданында елді мекендерді газдандыруда жалпы құны 4,5 млрд. теңгені құрайтын «Жанкент», «Бірлік», Қожабақы, «Аранды» ауылдарына магистральды газ желілерін жеткізуге жоба сметалық құжаттары әзірленіп, сараптаманың оң қортындысы алынды. Сондай-ақ, Майлыбас ауылдық округіне қарасты «Ақсуат» аулына автоматтандырылған газ тарату стансасын (АГТС) салуға және «Ақсуат», «Байқожа» елді мекендеріне орамшілік газ желілерін жүргізуге жоба сметалық құжаттары әзірленді. Алдағы уақытта да бұл бағыттағы жұмыстар кезең-кезеңімен жүзеге аспақ.

**Қазалы ауданы
әкімінің баспасөз
қызметі**

бірлесіп жұмыс жүргізуді міндеттеп, елді мекендердегі санитарлық тазалық пен көркейтуді жұмыстарына ерекше мән беруді тапсырды. Ауылдардың санитарлық тазалығындағы анықталған кемшіліктерді шұғыл түрде қалпына келтіру

жөнінде нақты тапсырмалар берді.

Айта кетейік, Бекарыстан би, «Майдакөл», Ү.Түктібаев ауылдарын көгілдір отынмен қамту жұмыстарымен мердігер мекеме «AsiaStroy KZ» ЖШС, ал, Жанқожа батыр ауылындағы жұмыстармен «Сырэнергогазстрой» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі айналысуда. Аталған 4 ауыл толықтай көгілдір

6 МЕКТЕПКЕ АҒЫМДАҒЫ ЖӨНДЕУ ЖҰМЫСТАРЫ ЖҮРГІЗІЛУДЕ

Биылғы жылы жөндеу жұмыстары оқу процесінің қауіпсіз және тиімді өтуін қамтамасыз ету мақсатында жазғы демалыс кезеңінде атқарылуда. Аудан әкімі Алмасбек Есмаханов мектептерге жүргізіліп жатқан ағымдағы жөндеу жұмыстарын көріп, мердігер мекемелердің басшыларымен кездесті. Құрылысшыларға

жөндеу жұмыстарының сапасына аса мән беріп, белгіленген мерзімде жоспарланған жұмыстарды аяқтауды тапсырды. Сондай-ақ, білім ошақтарындағы жөндеу жұмыстары тікелей бақылауында болатынын ескертті. 6 мектептегі ағымдағы жөндеу жұмыстарына облыстық бюджеттен 269,9 млн. теңге қаржы

қаралып, бүгінгі күні жөндеу жұмыстарын жүргізетін мердігерлер анықталған. Қазіргі таңда мектеп ғимараттарының едендері мен есіктері ауыстырылып, спорт залдарына ағымдағы жөндеу жұмыстары жүргізіліп, шатырлары, жылу жүйелері ауыстырылады.

Аудан орталығындағы Қ.Сәтбаев атындағы

№216 мектептің артқы бетімен спорт залы ғимараттарының сыртын қаптау жұмыстары жүргізілуде.

Айта кетейік, мектептерде атқарылып жатқан жөндеу жұмыстары 20 тамызға дейін толықтай аяқталып, жаңа оқу жылына пайдалануға беру жоспарланып отыр.

Қазалы ауданы әкімінің баспасөз қызметі

МЕДИАЦИЯ ЖӘНЕ ТАТУЛАСТЫРУ РӘСІМДЕРІН ҚОЛДАНУДЫҢ МАҢЫЗЫ

Қоғамдағы құқықтық қатынастардың дамуына байланысты азаматтар мен заңды тұлғалар арасында түрлі даулардың туындауы қалыпты құбылыс. Мұндай дауларды тек сот шешімімен ғана емес, өзара келісім арқылы да шешуге болады. Осы мақсатта Қазақстан Республикасының заңнамасында медиация және татуластыру рәсімдері кеңінен қолданылып келеді.

Медиация – дауласушы тараптардың бейтарап медиатордың көмегімен өзара тиімді келісімге келуіне бағытталған рәсім. Оның негізгі мақсаты – тараптардың құқықтары мен заңды мүдделерін сақтай отырып, дауды өзара түсінікпен шешу.

Қазақстанның «Медиация туралы» Заңына сәйкес медиация азаматтық, еңбек, отбасылық және кейбір қылмыстық әрі әкімшілік құқықтық қатынастардан туындайтын даулар бойынша қолданылуы мүмкін. Медиация рәсімі еріктілік, тараптардың теңдігі, құпиялылық және медиатордың бейтараптығы қағидаттарына негізделеді.

Сот өндірісінде де татуластыру рәсімдеріне ерекше көңіл бөлінеді. Азаматтық процестік кодекске сәйкес судья істі қараудың барлық сатыларында тараптарға татуласу мүмкіндігін түсіндіруге және оған жәрдемдесуге міндетті. Тараптар медиация тәртібімен, паритеттік рәсім арқылы немесе бітімгершілік келісім жасасу жолымен дауды аяқтай алады.

Татуластыру рәсімдерінің бірқатар артықшылықтары бар. Біріншіден, тараптардың уақытын

үнемдейді. Екіншіден, сот шығындарын азайтады. Үшіншіден, тараптар арасындағы өзара қатынастың сақталуына мүмкіндік береді. Сонымен қатар, қабылданған келісім екі тараптың да еркімен жасалатындықтан, оның орындалу деңгейі жоғары болады.

Әсіресе, отбасылық, көршілік, еңбек және кәсіпкерлік дауларда медиацияның тиімділігі зор. Мұндай жағдайларда дауласушы тараптардың болашақтағы қарым-қатынасын сақтау маңызды. Сондықтан

өзара келісімге келу сот дауын ұзаққа созғаннан әлдеқайда тиімді нәтиже береді.

Қазалы аудандық сотында да тараптарды татуластыру жұмыстары тұрақты түрде жүргізілуде. Судьялар әрбір іс бойынша заң талаптарына сәйкес татуласу мүмкіндігін түсіндіріп, дауды бейбіт жолмен шешуге ықпал етеді. Соның нәтижесінде көптеген азаматтық және әкімшілік істер өзара келісім арқылы аяқталып, азаматтардың бұзылған құқықтары қысқа мерзімде қалпына келтірілуде.

Дауды сотқа жеткізбей немесе сот барысында өзара келісіммен шешу – құқықтық мәдениеттің жоғары деңгейін көрсетеді. Сондықтан азаматтарды медиация және татуластыру рәсімдерінің мүмкіндіктерін тиімді пайдалануға шақырамыз. Бұл – уақытты, қаржыны үнемдеп қана қоймай, қоғамдағы татулық пен өзара сыйластықты нығайтатын құқықтық тетік.

Жеңіскүл ҚОНЫСБАЕВА,
Қазалы аудандық соты әкімшісінің бас маман- сот отырысының хатшысы

СОҒЫСТА ЕРЛІК КӨРСЕТКЕН САДУАҚАС АҒА

Садуақас Қараманов 1924 жылы Арал ауданы, бұрынғы «Аралқұм» колхозы, «Ақкісі» деген жерде туылған. Садуақас аға мектепте алғыр, зейінді, шахмат ойнауды жете меңгерген оқушы болған. 1947 жылы Алматыда екі жылдық заң мектебінде оқып жүрген кезінде шахмат ойынында бәс тігіп ұтқан кездері болған.

Садуақас 1942 жылы сәуір айында соғысқа аттанды. Әкесі құшақтап «Байғара баба аруағы жар болсын», - деп қоштасқан. Ақмолада бес ай станковый, қол пулеметі, максимум, ПТР түрлерінен атуды үйренеді.

Калинин майданы, қалың орман, күн суық. Түс кезінде жау зеңбіректері атқылай бастады. Немістер атқылауын қойған кезде Садуақас үш жүз метрдей ағаш түбінен күнмен шағылысқан оптиканы байқады. Бұдан бұрын біздің екі пулеметшінің көзін жойған неміс мергені тез жасырынды. Бұл оның орнын таба алмай қойған. Дегенмен Садуақас ағаш арасын бақылай келе оң жақтағы жау мергенінің орнын анықтады. Сол жақтан тағы бірдеме жарқ ете қалғандай болды. Екінші мергеннің де жасырынған жерін болжады. Сосын барып, командиріне мергендердің екеу екенін баяндады. Біреуін атып түсіргенімен, екіншісі өзін құртатынын айтты. Сондықтан екі атыс нүктесі керек, - деді командиріне. Біреуі осында, екіншісі осыдан отыз метрдей қашық жерде болғаны дұрыс. Және тағы бір пулемет керек.

Командир онымен кім атады?, - деді.

- Мен, - деді Садуақас-мына жерден атқан бойда пулеметті

қалдырып, ана позицияға жетуім керек. Ал, пулеметті бір солдат бұл жерден тез алып кетуі керек. Мен неміс мергенін құрттым дегенше немістер бұл жерді оқ астына алады. Оның үстіне пулеметтерді жауға байқатпай орналастыру керек.

- Келістік.

- Сосын, взвод жау жаққа жаппай дүркін-дүркін оқ атуы керек. Жау мергендері сол кезде командирлер мен пулеметшілерді іздейтіні анық. Бірақ ол кезде мен мына жақта отырамын ғой. Егер, біздің жігіттер оқты жаңағы ағаштарға қарай атса тіпті жақсы болар еді. Сосын, атысқа түс ауа кірісу керек, өйткені ол кезде күн оларға қарсы бетке шығады да, олардың дәл атуына кедергі жасайды, - деді Садуақас.

Олар келісілген жоспар бойынша іске кірісті. Немістердің түскі ас мезгілінде екі позицияға да пулеметтер жасырын орналастырылды. Екі сағаттан соң түс ауа Садуақас белгі берді, солдаттар ол көрсеткен ағаштарға қарай оқ ата бастады. Немістер де атуда. Бір кезде ағаш басынан күнге шағылысқан шыны сәулесі көрінісімен Садуақас іштей «Байғара аруағы қолдай гөр» - деп қол пулемет шүріппесін, басты. Әуелі қар шашырады, сонан соң оптиканы күн сәулесіне шағылыса винтовка, оған ілесе ағаш бұтақтарды жапыра мергеннің құлап түскені байқалды. Сол мезетте-ақ, Садуақас бұл нүктеден тез ауысқан болатын.

Жау жағынан миномет сөйлеп берді, бұлардың жуан ағаш түбіндегі атыс ұясы үстіне темір ажал жаңбырша жауды. Келесі орынға жеткен Садуақас біраз демін басты. Он минуттан соң немістер атқылауды қойды. Адам баласы түсініп болмай-

тын өлі тыныштық орнай қалды, бейне соғыс атаулы жер бетінен көшіп кеткендей.

Садуақас немістің екінші мергені бұларды жіті бақылап отырғанын сезді, сондықтан қимылсыз жатыр, мұны түсінгендей сәлден соң аяқ жағынан траншея ішінен лейтенанттың дауысы естілді.

- Ей амансың ба?

- Аманмын, тағы манағыдай ата беріңдер. Ол лейтенанттың ары қарай кеткенін, солдаттарға қазір бұйрық беретінін сезіп жатты. Сәлден соң манағы тыныштықты бұза пулеметтер атқылай бастады.

Садуақас неміс мергенінің бар назары пулеметшіге ауатын болар деп ойлаған еді, болжамы қате кетпепті, өзі бақылап отырған ағаш арасынан күнге шағылысқан оптика жылт ете қалды.

Бұл тағы сол тұсты нысанаға ала шүріппені басып-басып қалды, бірін-бірі қуалаған оқтар ағаш арасының түте-түтесін шығарды. Келесі сәтте Садуақас тез кейін шегініп, траншеяға түсті де бұққан күйі взвод командирі блиндажына қарай жүгіре басты. Оның блиндаж табалдырығын аттауын күтіп тұрғандай неміс минометтері атқылаған миналар ысқыра келіп, жаңа ғана бұл тұрып кеткен жердің саз балшығын аспанға көтерді. Шашыраған балшықтан беті ағал-жағал болған лейтенант Садуақастың екі мергенді жойғанын, өзі дүрбімен көргенін баяндап берді. Комбат орнынан тік тұрып, құшақтады.

- Рахмет, рахмет бауырым. Алғашқы жеңісің құтты болсын, наградаға ұсынамын, - деді комбат.

Бір күні комбат, капитан Иван Свиридов көңілсіз келді.

- Мен сені орденге

ұсынғанмын, сүйтсем дивизия штабындағылар...

Кейін жау мергенін жоюды жақсы ұйымдастырған, фашистің екі атақты мергенін жойғаны үшін дивизия штабының бастығы (Қызыл жұлдыз) орденімен наградталыпты. Ал керек болса...

Командирі жылы сөздерімен жұбатқан болды.

Соғыста Садуақас тізбекті пулеметшілер үштік топпен шабуылдау сызбасын қорғап, соғыс кезінде дәлелдеп жеңіске жеткен.

1945 жылы 9 майда Жеңіс күні тойланды. Бұл кезде Садуақас Болгария елінің София қаласында 100 сержант дайындап шығатын курстың оқытушы-нұсқаушысы болды. 1947 жылы сәуірде ғана елге оралды. Алматы қаласындағы екі жылдық заң мектебіне оқуға түсті. Павлодар, Қызылорда, Жамбыл облыстарында тергеуші болып қызмет атқарды. Қай жерде болса да әділдік үшін жұмыс істеді, көмек сұрағандарға ақыл-кеңесін берді, ақылшы ұстаз болды. Әділет кеңесшісі, полковник, КСРО, КАЗСР прокуратурасынан сан мәрте марапаттаулар алды. Қазақстан Республикасы прокуратурасының құрметті қызметкері атағы берілді. ҰОС Жеңісінің 20, 30, 45, 60 жылдық медалдарымен, «Ерен еңбегі үшін», ҚР Конституциясының 10 жылдығы медалдарына ие болды.

Садуақас ағамыз өз өмірін әділдік жолына, әділеттілік үшін күреске арнады. ҰОС және құқық қорғау саласы ардагері Садуақас Қарамановтың әр ісі өнегеге толы, білім болмысы келешек ұрпаққа тәлім тәрбие.

**Дайындаған,
Серік БАЙМЕН,
еңбек ардагері**

ТАЗА ҚОҒАМ – ЖАРҚЫН БОЛАШАҚТЫҢ КЕПІЛІ

Сыбайлас жемқорлық – қоғамның дамуына кедергі келтіретін, мемлекет пен халық арасындағы сенімді әлсірететін қауіпті әлеуметтік құбылыс. Ол заңның үстемдігіне нұқсан келтіріп, әділдік қағидаттарының бұзылуына, экономиканың әлсіреуіне және азаматтардың құқықтарының шектелуіне себеп болады. Сондықтан сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес – әрбір азаматтың ортақ міндеті.

Елімізде сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және оның жолын кесу бағытында кешенді жұмыстар жүргізілуде. Мемлекеттік қызметтің ашықтығын арттыру, цифрлық қызметтерді дамыту, заңнаманы жетілдіру

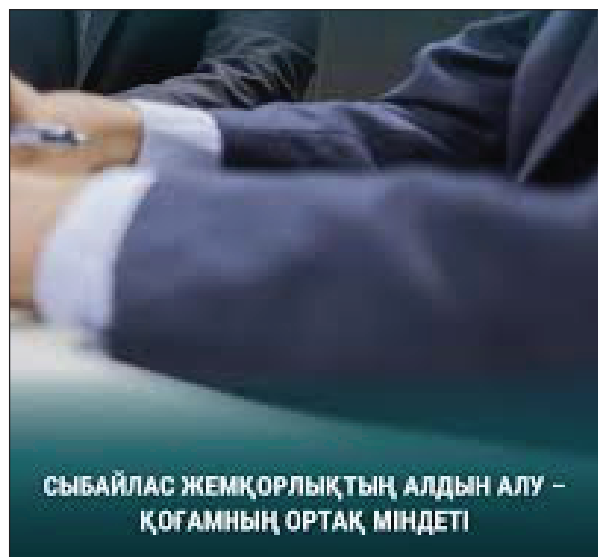
және қоғамдық бақылауды күшейту – осы бағыттағы маңызды қадамдар. Сонымен қатар, мемлекеттік қызметшілердің әдеп нормаларын сақтауы мен қызметтік міндеттерін адал атқаруы басты талаптардың бірі болып табылады.

Сыбайлас жемқорлықпен күресте құқық қорғау органдарының ғана емес, бүкіл қоғамның белсенділігі қажет. Әрбір азамат заң талаптарын сақтап, пара беруден де, пара алудан да бас тартуы тиіс. Егер жемқорлық деректері белгілі болса, оны құзырлы органдарға дер кезінде хабарлау – азаматтық жауапкершіліктің көрінісі.

Жас ұрпақтың бойында адалдық, әділдік және

жауапкершілік құндылықтарын қалыптастыру ерекше маңызға ие. Отбасында, білім беру ұйымдарында және еңбек ұжымдарында сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті насихаттау арқылы қоғамда парасаттылық қағидаттары орнықтыруға болады.

Әрбіріміз заңды құрметтеп, адал еңбек етіп, әділдік қағидаттарын ұстансақ, сыбайлас жемқорлықсыз қоғам құруға өз үлесімізді қоса аламыз. Таза қоғам – жарқын болашақтың кепілі. Сондықтан сыбай-

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚТЫҢ АЛДЫН АЛУ – ҚОҒАМНЫҢ ОРТАҚ МІНДЕТІ

лас жемқорлыққа қарсы күреске белсенді атсалысып, адалдық пен әділдікті бірге дәріптейік!

**Қазалы ауданының
Төтенше жағдайлар бөлімі**

● Боямасыз өмір

СЕКЕМШІЛ ӘЙЕЛ

Аудан орталығындағы бұрынғы «Большевик», қазіргі Роза Бағланова атындағы көшенің орта шенінде 1947 – 1958 жылдары Дәушен есімді әйел күйеуі Сүйін екеуі өмір сүрді. Олар туыстарының балаларын үйлеріне жатқызып оқытатын.

Дәушеннің шарбағының іші, үйі өте таза, сиыр ұстап, оның сүтін көршілеріне сататын. Көрші орыстар сүтті сол үйден алатын. Шарбағының ішінде жемістердің неше түрлері өсіп тұратын. Жүзімнің көлеңкесіне үстел қойылып, таңертең және кешкісін сауылған сиырының сүтін тапсырыс берушілердің шыныларына құйып, қатарластырып аппақ дәкімен жауып қоятын. Сүт алушы орыс әйелдері шарбаққа кіргеннен шыққандарынша ауланың тазалығымен жайқалып тұрған көкөністерге қарап тамсанатын. Шарбақтың сыртында да, ішінде де кесе шөп жатпайтын. Дәушеннің қалағы мен сыпырғышы қолынан түспейтін. Ауланы сыпырып су сеуіп, үнемі тазалықпен айналысатын. Тамақты да өте ұқыптылықпен дайындайтын. Ысырапшылыққа жол бермейтін. Адам санына қарай тақ – тұқ етіп ас пісіруші еді. Үйінде жатып оқуға келген балаларды Сүйін ағамен әр жексенбі сайын моншаға жіберіп тұратын. Киімдерін жудыруды да қатты бақылайтын.

Бірақ Дәушен апа өте секемшілтұғын. Үйіне біреу келсе, оның бас аяғына, түріне көп қарайтын. Әсіресе, жүдеулеу біреу келе қалса, ол кету бойына үйдің есігінің, шарбағының есіктерінің ішкі және сыртқы тұтқаларын ысқылтым сабын араластырылған сулы шүберекпен қайта – қайта сүрткізетін. Оған арнаулы леген, сабын, шүберек ауызғы бөлмеде дайын тұратын. Әлгі жүдеу адамды адамға ауруын жұқтырады деп күдіктеніп, ол отырған көрпені далаға бірнеше сағат жайып алатын.

Дәушен сиырының тезегіне дейін кішкене ыдысқа салып, бастырып, ұқыпты етіп кептіріп, шарбақтың төр жағына бақшаның тасасына жинап қоятын. Итінің кетегіне дейін өте таза болатын.

Қаншама тазайын болғанымен Дәушен апа дінді, салт – дәстүрді ұната бермейтін. Намаз оқитын, қазақы киім киіп жүргендерді, садақа жасап, құран оқытатындарды жақтырмайтын. Оларды мысқылдап, кемсітіп отырушы еді. Тіпті, аудан орталығынан онша қашық емес «Бірлік» аулының маңындағы әке - шешесінің зиратына да бармаушы еді. Оларды еске алып рухына дұға бағыштамайтын. Бірде солардың қабірлерін ұмытып қалдым деп отырушы еді. Марқұм әжем Даушенді «Біссіміланы аузына алмайтын, жүрегінде иманы жоқ қой» -деп кейіп отырушы еді.

Осыншама секемшіл әйел 1978 жылы аса қатерлі аурумен ауырып көз жұмды.

Беганыш ЖАҚСЫБАЙ

● Маманның кеңесі

ТАҒАМНАН УЛАНУ МЕН ЖҰҚПАЛЫ ІШЕК АУРУЛАРЫНЫҢ АЛДЫН АЛУ

Денсаулық – адам өміріндегі ең басты байлық. Әсіресе, жаз мезгілінде тағамнан улану мен жұқпалы ішек аурулары жиі кездеседі. Мұндай аурулардың негізгі себебі – сапасыз тағам тұтыну, жеке бас гигиенасын және азық-түлікті дұрыс сақтамау.

Тағамнан улану – құрамында зиянды бактериялар, вирустар немесе улы заттар бар тағамды пайдаланған

кезде пайда болады. Оның негізгі белгілері: іштің ауыруы, жүрек айну, құсу, іш өту, дене қызуының көтерілуі және жалпы әлсіздік. Жұқпалы ішек ауруларының алдын алу үшін қарапайым санитарлық-гигиеналық ережелерді сақтау өте маңызды. Ең алдымен, тамақ ішер алдында және дәретханадан кейін қолды сабындап жуу қажет. Көкөніс пен жеміс-жидекті таза сумен мұқият жуу, тек қайнатылған немесе таза ауыз суды пайдалану керек. Сонымен қатар, ет, сүт, балық және жұмыртқа өнімдерін дұрыс сақтап,

толық пісіріп жеу қажет. Жарамдылық мерзімі өтіп кеткен немесе сыртқы түрі өзгерген тағамдарды тұтынуға болмайды.

Демалыс орындарында немесе көшеде сатылатын тағамдарды сатып алғанда олардың сапасына ерекше назар аударған жөн. Азық-түлікті тоңазытқышта белгіленген температурада сақтау да аурудың алдын алуының маңызды шарты болып табылады.

Егер тағамнан улану белгілері байқалса, өз бетінше емделмей, дереу медициналық көмекке жүгіну қажет. Уақытылы көрсетілген көмек денсаулыққа төнетін қауіпті азайтады. Әр адам тазалықты сақтап, дұрыс тамақтану мәдениетін ұстанса, тағамнан улану мен жұқпалы ішек ауруларының алдын алуға болады. Денсаулық – өз қолымызда!

АЗЫҚТЫҚ ҚОСПАЛАР ДЕГЕНІМІЗ НЕ?

Қазіргі таңда дүкен сөрелеріндегі көптеген тағамдардың құрамында азықтық қоспалар кездеседі. Олар тағамның дәмін, түсін, иісін жақсарту, сақтау мерзімін ұзарту және сыртқы түрін тартымды ету мақсатында қолданылады.

Азықтық қоспалар – тағам өнімдерін өндіру, өңдеу немесе сақтау кезінде арнайы қосылатын табиғи немесе жасанды заттар. Олар халықаралық жіктеу бойынша «Е» индексімен белгіленеді. Мысалы, Е100 – табиғи бояғыш, Е300 – аскорбин қышқылы (С дәрумені), Е330 – лимон қышқылы.

Азықтық қоспалардың бірнеше түрі бар:

Бояғыштар – өнімге түс береді;
Консерванттар – тағамның бұзылуын баяулатады;
Антиоксиданттар – майлардың тотығуын тежейді;
Тәттілендіргіштер – қанттың орнына қолданылады;
Дәм күшейткіштер – тағамның дәмін айқындайды;
Қоюландырғыштар – мен тұрақтандырғыштар – өнімнің

құрылымы мен сапасын сақтайды.

Азықтық қоспалардың барлығы бірдей зиянды емес. Көптеген табиғи қоспалар адам денсаулығына қауіпсіз болып саналады. Дегенмен, кейбір жасанды қоспаларды шамадан тыс пайдалану аллергиялық реакцияларға, ас қорыту жүйесінің бұзылуына және басқа да жағымсыз әсерлерге себеп болуы мүмкін. Сондықтан тағам сатып аларда оның құрамын мұқият оқып, жарамдылық мерзіміне назар аудару маңызды. Табиғи өнімдерді көбірек тұтыну, жаңа дайындалған тағамдарға басымдық беру және құрамында қоспалары аз өнімдерді таңдау – дұрыс тамақтанудың негізгі қағидаларының бірі.

Әрбір тұтынушы тағамның құрамын оқып, саналы таңдау жасай білсе, өз денсаулығын сақтауға үлкен үлес қосады. Дұрыс тамақтану – салауатты өмір салтының берік негізі.

Гүлвира Мдуарова,
Қазалы аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының бөлім басшысы

Меншік иесі: «ТҮРАН-ҚАЗАЛЫ»
жауапкершілігі шектеулі серіктестігі.

ДИРЕКТОР
Нұрбол ӘЛМӘМБЕТОВ

БАС РЕДАКТОР
Раушанбек СЕЙТЕНОВ

Газет Қазақстан Республикасының Ақпарат Министрлігінде 2004 жылғы 15 наурызда тіркеліп, №4801-г куәлігі берілген

Газет аптасына екі рет: сәрсенбі және сенбі күндері шығады.
Газет «Тұран-Қазалы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің баспаханасында компьютермен теріліп, беттеліп, офсеттік тәсілмен басылды.
Редакция мен баспахананың мекен-жайы: 120400, Қызылорда облысы, Қазалы ауданы, Әйтеке би кенті, Қ.Пірімов көшесі, №14 үй.
Телефондар: директор - 2-17-49, бас редактор - 2-47-77, факс 8 (724-38)2-17-49.
Тарату аумағы: Қызылорда облысы.
Газет табыс етілмесе, 2-13-91 телефонына хабарласуға болады.
Жариялымдар газеттің түпкілікті көзқарасын білдірмейді. Жарнама мазмұнына жарнама беруші жауапты.

E-MAIL: tooturankazaly@bk.ru

Таралымы 11707 дана.